

Het onderwijssysteem van Nederland beschreven

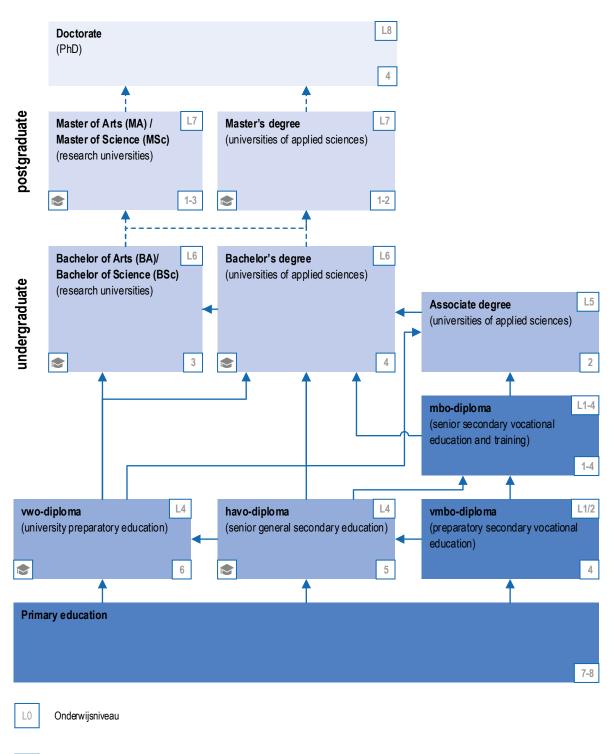
Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Nederland. Ook wordt uitgelegd wat het Nederlandse equivalent is van diploma's uit Nederland. Dit met het oog op toelating tot en inpassing in opleidingen in het Nederlands hoger onderwijs.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/ccl voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Nederland

Onderwijssysteem Nederland

- Duur van de opleiding
- Klik hier voor een voorbeeld van het diploma

Nationaal kwalificatieraamwerk

Het Nederlands Kwalificatiekader (NLQF) bestaat uit 8 kwalificatieniveaus en één instroomniveau.

Onderstaand schema is een vereenvoudigd diagram van het Nederlandse NLQF:

EQF	NLQF	Nederlandse kwalificatie
8	8	Doctor
7	7	Master
6	6	Bachelor
5	5	Associate Degree
4	4+	Vwo
4	4	Mbo 4 / Havo
3	3	Mbo 3
2	2	Vmbo kb, gl and tl / Mbo 2
1	1	Vmbo bb / Mbo 1

Bron: Nationaal Coördinatiepunt voor het Nederlands Kwalificatiekader (NLQF) (www.nlqf.nl)

Inleiding

Nederland is een parlementaire democratie met een koning als staatshoofd en een minister-president aan het hoofd van de regering. Het parlement bestaat uit twee kamers: de Eerste Kamer (Senate) met 75 leden en de Tweede Kamer (House of Representatives) die 150 leden telt. Nederland is onderverdeeld in twaalf provincies. De verantwoordelijkheden van de regering en de provincies zijn vastgelegd in de Grondwet.

De politieke verantwoordelijkheid voor het onderwijssysteem ligt bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) dat zich dient te houden aan nationale wetgeving: de Wet op Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (*Higher Education and Research Act*, de WHW) en de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000). De WSF is voor het laatst gewijzigd in 2007 met als belangrijk resultaat dat studenten met ingang van 1 september 2007 hun studiefinanciering onder bepaalde voorwaarden mogen meenemen naar het buitenland om daar een graad te behalen in het hoger onderwijs.

Het ministerie van OCW is grotendeels verantwoordelijk voor de financiering van het onderwijs, bepaalt het algemeen onderwijsbeleid en stelt in grote lijnen de toelatingseisen, structuur en doelstelling van het onderwijs vast. Daarnaast zijn het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) inhoudelijk betrokken bij het hoger onderwijs. Op alle niveaus (primair, voortgezet en hoger onderwijs) is de algemene tendens minder regelgeving, waardoor instellingen zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de implementatie van het overheidsbeleid.

Het Nederlandse onderwijssysteem bestaat uit 8 jaar basisonderwijs, 4, 5 of 6 jaar voortgezet onderwijs (afhankelijk van het schooltype) en 2 tot 6 jaar hoger onderwijs (afhankelijk van het type onderwijs en de studierichting). Op alle niveaus van het onderwijs zijn zowel openbare als particuliere instellingen, het laatste in de meeste gevallen op godsdienstige of levensbeschouwelijke grondslagen gesticht.

Het Nederlandse hoger onderwijs kent een binair stelsel, dat wil zeggen dat er onderscheid wordt gemaakt tussen wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs. Dit onderscheid in oriëntatie is blijven bestaan na invoering van de bachelor-masterstructuur in 2002. Het wetenschappelijk onderwijs wordt voornamelijk verzorgd door universiteiten en het hoger beroepsonderwijs door hogescholen. Behalve de doelstelling, wordt elk van de twee typen onderwijs gekenmerkt door eigen toelatingseisen, studieduur en titulatuur.

De onderwijstaal is Nederlands, maar onder invloed van het Bolognaproces worden steeds meer opleidingen in het Engels aangeboden. In Nederland geldt een leerplicht van 5 tot 16 jaar.Het academisch jaar loopt van 1 september tot en met 31 augustus.

Basis en voortgezet onderwijs

Basisonderwijs

Onderwijssysteem Nederland

Het basisonderwijs is bestemd voor kinderen in de leeftijdsgroep van 4 tot 12 jaar en is verplicht voor leerlingen vanaf 5 jaar. Dit type onderwijs duurt 8 jaar en wordt aangeboden door scholen voor basisonderwijs of voor speciaal onderwijs. De verzamelnaam voor deze vormen van onderwijs is primair onderwijs. Afhankelijk van de individuele resultaten en voorkeuren stromen leerlingen door naar het voortgezet onderwijs. Aan het einde van groep 8, het laatste jaar van het basisonderwijs, kiezen leerlingen een vervolgopleiding in het voortgezet onderwijs op grond van een schooladvies, eigen voorkeur en in veel gevallen een landelijke toets (Citotoets). Zij hebben daarbij 2 keuzemogelijkheden: algemeen voortgezet onderwijs (havo of vwo) of beroepsgericht voortgezet onderwijs (vmbo).

Voortgezet onderwijs

Dit type onderwijs, dat vóór de invoering van de Mammoetwet in 1968 'middelbaar onderwijs' werd genoemd, is bestemd voor kinderen in de leeftijdsgroep van 12 tot en met 16, 17 of 18 jaar. Het algemeen voortgezet onderwijs duurt 5 of 6 jaar en is verplicht voor leerlingen tot 16 jaar. Leerlingen kunnen kiezen uit 2 soorten onderwijs die beide beginnen met een onderbouw. De onderbouw duurt 2 of 3 schooljaren, afhankelijk van het type voortgezet onderwijs. Bij de meeste schooltypes ontvangen leerlingen aan het einde van het tweede jaar advies over welke richting ze het beste kunnen volgen.

Algemeen voortgezet onderwijs (havo of vwo)

Binnen het algemeen voortgezet onderwijs bestaan 2 typen onderwijs: het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) met een studieduur van 6 jaar, dat gevolgd kan worden aan een gymnasium, atheneum of lyceum (een combinatie van gymnasium en atheneum) en het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) dat 5 jaar duurt. De opleidingen in het algemeen voortgezet onderwijs worden afgesloten met een nationaal examen in zeven (vwo) of in zes vakken (havo). Na succesvolle afsluiting van het examen wordt het vwo- of havo-diploma uitgereikt.

De onderbouw biedt een breed vakkenpakket dat in principe voor iedereen toegankelijk is. Ook krijgen alle leerlingen een oriëntatie op studie en beroep. In de bovenbouw (klas 4 en 5 van de havo of klas 4, 5 en 6 van het vwo), ook wel tweede fase genoemd, wordt het onderwijs aangeboden in zogenaamde profielen, een algemeen deel dat gelijk is voor alle leerlingen en een vrij in te vullen deel. Ten behoeve van de aansluiting op het hoger onderwijs is elke leerling verplicht één van de 4 profielen te kiezen: cultuur en maatschappij, economie en maatschappij, natuur en gezondheid of natuur en techniek. Voor toelating tot het hoger onderwijs moet in elk geval aan alle eisen van het gekozen profiel zijn voldaan.

Het havo-diploma is ingeschaald op niveau 4 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 4/EQF niveau 4).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 4, zie: www.nlqf.nl

Het vwo-diploma is ingeschaald op niveau 4+ in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 4+/ EQF niveau 4).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 4+, zie: www.nlqf.nl

Beroepsgericht voortgezet onderwijs (vmbo)

Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), dat in 1999 in de plaats is gekomen van het vbo (voorbereidend beroepsonderwijs) en van de mavo (middelbaar algemeen voortgezet onderwijs) is beroepsgericht onderwijs en duurt in totaal 4 jaar. Dit type onderwijs begint net als het algemeen voortgezet onderwijs met een onderbouw. Die duurt 2 schooljaren en biedt een breed vakkenpakket. Aan het einde van de tweede klas kiezen leerlingen een leerweg en een sector. Het vmbo kent vier sectoren: techniek, zorg en welzijn, economie en landbouw. Binnen elke sector kunnen leerlingen kiezen uit vier leerwegen: basisberoepsgerichte leerweg, kaderberoepsgerichte leerweg, gemengde leerweg of theoretische leerweg. De theoretische leerweg biedt toegang tot de havo en tot de vakopleidingen en middenkaderopleidingen van het middelbaar beroepsonderwijs. De overige leerwegen geven geen toegang tot de havo, maar bieden een goede voorbereiding op het middelbaar beroepsonderwijs. Afhankelijk van de gevolgde leerweg is instroom in mbo-opleidingen op verschillende niveaus mogelijk. De opleidingen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs worden afgesloten met een landelijk examen. Na succesvolle afsluiting van het examen wordt het vmbo-diploma uitgereikt.

Het vmbo-diploma is ingeschaald op niveau 1/2 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 1/2 / EQF niveau 1/2), afhankelijk van de richting. Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 1/2, zie: www.nlqf.nl

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) bereidt leerlingen voor op de beroepspraktijk of op een vervolgopleiding. Dit type onderwijs volgt op het vmbo; de opleidingsduur is afhankelijk van de gekozen kwalificatie. Middelbaar beroepsonderwijs kan gevolgd worden bij regionale opleidingencentra (ROC's), agrarische opleidingencentra (AOC's) en bij vakscholen.

Het mbo kent 4 opleidingsniveaus: kwalificatieniveau 1 (assistentopleiding) heeft een studieduur van 0,5-1 jaar en wordt afgesloten met een diploma assistentopleiding; kwalificatieniveau 2 (basisberoepsopleiding) heeft een studieduur van 2-3 jaar en wordt afgerond met een diploma basisberoepsopleiding; kwalificatieniveau 3 (vakopleiding) duurt 2-4 jaar en wordt afgerond met een diploma vakopleiding. De middenkaderopleiding op kwalificatieniveau 4 heeft een studieduur van ongeveer 4 jaar en biedt toegang tot het hoger beroepsonderwijs. De specialistenopleiding is ook op kwalificatieniveau 4 en heeft een studieduur van 1 tot 2 jaar. Voorafgaand aan de specialistenopleiding volgen leerlingen een vakopleiding of middenkaderopleiding.

Leerlingen in het mbo kunnen kiezen uit twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (BOL) waarbij de leerling minimaal 20% en maximaal 60% van de opleiding doorbrengt in de beroepspraktijk en de beroepsbegeleidende leerweg (BBL), waarbij minimaal 60% van de opleiding in de beroepspraktijk wordt doorgebracht. Bij beide leerwegen vormt de praktijk een belangrijk deel van de opleiding.

Nadere informatie over mbo-diploma's is beschikbaar in de Certificaatsupplementen op de website van het *National Reference Point* voor informatie over beroepsonderwijs (zie onder **Adressen**).

Het mbo-diploma is ingeschaald op niveau 1-4 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 1-4 / EQF niveau 1-4), afhankelijk van de duur en de richting van de opleiding.

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 1-4, zie: www.nlqf.nl

Toelating tot hoger onderwijs

Voor toelating tot het hoger onderwijs is een diploma uit het voortgezet onderwijs (mbodiploma op kwalificatieniveau 4, havo- of vwo-diploma) vereist. Dit is afhankelijk van het type hoger onderwijs dat gevolgd gaat worden.

Voor toelating tot het wetenschappelijk onderwijs (wo) is een vwo-diploma of een propedeuse hbo vereist, in sommige gevallen met aanvullende eisen betreffende het vakkenpakket.

Voor toelating tot het hoger beroepsonderwijs (hbo) is een havo- of vwo-diploma vereist. Ook voor dit type onderwijs worden in sommige gevallen aanvullende eisen gesteld betreffende het vakkenpakket. Toelating tot het hbo is ook mogelijk op basis van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 4: diploma van een middenkader- of specialistenopleiding. Behalve toelating tot het hbo geeft dit diploma in sommige gevallen ook vrijstelling van het eerste jaar, mits in een verwante richting behaald. Toelating tot het associate degree-programma vindt plaats op basis van dezelfde toelatingseisen als die voor de betreffende hbo-opleiding.

Voor sommige opleidingen, bijvoorbeeld in het kunstonderwijs, worden speciale vaardigheden gevraagd die de instelling zelf vaststelt. Daarnaast is er voor bepaalde opleidingen een numerus fixus vastgesteld, dat wil zeggen dat het aantal eerstejaars studenten dat kan worden toegelaten aan een maximum is gebonden. Dit komt meestal voor bij opleidingen waarvoor veel belangstelling bestaat, terwijl er maar een beperkt aantal opleidingsplaatsen zijn, bijvoorbeeld bij medicijnenstudies of diergeneeskunde, tandheelkunde, journalistiek of fysiotherapie. Selectie vindt onder meer plaats via een gewogen loting, waarbij de kans op inloting toeneemt naarmate het gemiddelde eindexamencijfer hoger is.

Hoger onderwijs

Er zijn in Nederland 3 soorten onderwijsinstellingen in het hoger onderwijs: bekostigde, aangewezen en particuliere instellingen. Bekostigde instellingen (13 universiteiten, de Open Universiteit en ruim 50 hogescholen) worden gefinancierd door het ministerie van OCW of EZ en zijn gerechtigd om wettelijk erkende graden af te geven. Deze instellingen bieden opleidingen aan tegen het wettelijk vastgestelde collegegeld. Aangewezen instellingen, waaronder de Nyenrode Business Universiteit, zijn instellingen die geen bekostiging ontvangen van de Nederlandse overheid, maar wel wettelijk erkende bachelor- of mastergraden mogen verlenen. Deze instellingen zijn niet gebonden aan het wettelijk vastgestelde collegegeld, maar mogen zelf de hoogte van het collegegeld vaststellen. Particuliere instellingen, bijvoorbeeld buitenlandse universiteiten, zijn instellingen die buiten de regelgeving van de Nederlandse overheid vallen. Wel kunnen deze instellingen bij de NVAO onder bepaalde voorwaarden accreditatie aanvragen.

Het wetenschappelijk onderwijs wordt gegeven aan 14 Nederlandse universiteiten (research universities) in Nederland, inclusief de Open Universiteit, maar er vindt steeds vaker samenwerking plaats met hogescholen. De meeste universiteiten bieden opleidingen aan in diverse studierichtingen, zoals economie, rechten, geneeskunde, taalen cultuur, natuur- en bestuurswetenschappen; één universiteit is gespecialiseerd op het gebied van landbouw en milieu en aan drie universiteiten kunnen overwegend technische opleidingen gevolgd worden. Wetenschappelijk onderwijs kan ook gevolgd worden aan een University college, dat meestal deel uitmaakt van een universiteit. Deze colleges bieden voornamelijk undergraduate opleidingen in liberal arts aan.

Het beroepsgericht onderwijs wordt voornamelijk aangeboden door hogescholen (*universities of applied sciences*). Het hbo kent 7 onderwijssectoren: economie, gezondheidszorg, landbouw, pedagogisch onderwijs, sociaal-agogisch onderwijs, kunst en techniek. Binnen deze sectoren kunnen studenten kiezen uit verschillende onderwijsprofielen. Vrijwel alle typen opleidingen kunnen gevolgd worden aan hogescholen, verspreid door heel Nederland. Een aantal hogescholen biedt voornamelijk opleidingen aan op het gebied van agrarisch of kunstonderwijs of is gespecialiseerd in lerarenopleidingen.

Tenslotte kent Nederland een aantal *Institutes for International Education* (IE *institutes*) met een relatief klein aantal studenten. De meeste IE *institutes* maken deel uit van een Nederlandse universiteit. Het onderwijsaanbod omvat een brede reeks opleidingen in specifieke vakgebieden die in veel gevallen worden afgerond met een master- of PhD graad. Nadere informatie is beschikbaar op de website van het *Platform for International Education* (zie onder **Adressen**).

Wetenschappelijk onderwijs (wo)

Het wetenschappelijk onderwijs biedt onderwijsprogramma's aan met als voornaamste doel het "zelfstandig beoefenen van de wetenschap of de beroepsmatige toepassing van wetenschappelijke kennis".

Het wetenschappelijk onderwijs is ingedeeld in drie cycli van studies. Studieprogramma's zijn onderverdeeld in een bacheloropleiding van 3 jaar (180 ECTS) gevolgd door een masteropleiding die 1 jaar (60 ECTS), 2 jaar (120 ECTS) of 3 jaar (180 ECTS) duurt, afhankelijk van de studierichting. Daarna kan nog promotie-onderzoek worden verricht, dat meestal 4 jaar in beslag neemt. Aan deze cyclus worden meestal geen ECTS credits gekoppeld.

Bachelor of Arts (BA)/ Bachelor of Science (BSc)

De eerste cyclus in het wetenschappelijk onderwijs duurt 3 jaar en leidt tot de graad van bachelor, met de aanduiding *of Arts, of Science*, afhankelijk van de studierichting.

Studenten die afstuderen bij een rechtenopleiding ontvangen de graad van *Bachelor of Laws (LLB)*. De bacheloropleiding kan een propedeutische fase hebben en heeft een academische oriëntatie. Afhankelijk van de instelling krijgen studenten onderwijs voornamelijk in één studierichting of in een hoofd- en bijvak, de zogenaamde *major/minor* structuur. In het derde studiejaar moeten studenten vaak een kleine scriptie schrijven. Elke graad van bachelor geeft automatisch toelating tot een masteropleiding in overeenkomstige richting aan dezelfde universiteit, maar een bachelorgraad geldt ook als eindonderwijs. Doorstroming naar masteropleidingen aan andere instellingen is ook mogelijk indien dit door het instellingsbestuur is goedgekeurd en een bewijs van toelating wordt afgegeven. Met ingang van het academisch jaar 2010-2011 is het bachelordiploma verplicht om te kunnen worden toegelaten tot de masteropleiding.

De graad van bachelor is ingeschaald op niveau 6 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 6 / EQF niveau 6).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 6, zie: www.nlqf.nl

Master of Arts (MA)/ Master of Science (MSc)

De tweede cyclus van het wetenschappelijk onderwijs duurt 1 jaar (meeste studierichtingen), 2 jaar (technische en natuurwetenschappelijke richtingen) of 3 jaar (geneeskunde, diergeneeskunde, apothekersopleiding en tandheelkunde). Sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur in 2002 leidt deze cyclus tot de graad van master, met de aanduiding of Arts, of Science, afhankelijk van de studierichting. Studenten die afstuderen bij een rechtenopleiding ontvangen de graad van Master of Laws (LLM). Onder bepaalde voorwaarden zijn afgestudeerden van masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs nog steeds gerechtigd één van de traditionele Nederlandse titels te voeren, afhankelijk van de studierichting. Bij de meeste studierichtingen betreft dit de titel doctorandus (drs.); bij technische studierichtingen of studies op het gebied van de landbouw en natuurlijke omgeving de titel ingenieur (ir.) en bij opleidingen op het gebied van rechten de titel meester (mr.).

Tijdens de tweede cyclus specialiseert de student zich in een bepaalde studierichting en krijgt onder meer les in onderzoeksmethoden. Bij de meeste studierichtingen is het schrijven van een scriptie een verplicht onderdeel van de studie.

De graad van master is ingeschaald op niveau 7 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF 7 niveau / EQF niveau 7).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 7, zie: www.nlqf.nl

Ph.D.

De derde cyclus van het wetenschappelijk onderwijs duurt in de regel 4 jaar en leidt tot de graad van doctor (dr.). Een mastergraad behaald in het hoger onderwijs kan toelating geven tot de promotie. Het gaat voor een belangrijk deel om het uitvoeren van een zelfstandig onderzoek, al dan niet in combinatie met een onderwijsprogramma. Onder begeleiding van één of meer promotoren schrijft de promovendus een proefschrift. Nadat het proefschrift in het openbaar is verdedigd, wordt de graad van doctor verleend. Daarnaast bieden de 3 technische universiteiten derde cyclus opleidingen aan in de richting technologisch ontwerpen. Deze opleidingen hebben een nominale duur van 2 jaar, worden afgerond met de titel *Professional Doctorate in Engineering (PDEng*) en bieden rechtstreeks toegang tot de arbeidsmarkt.

Hoger beroepsonderwijs (hbo)

Het hoger beroepsonderwijs (hbo) is een meer op de praktijk gerichte vorm van hoger onderwijs met als voornaamste doel het "overdragen van theoretische kennis en het ontwikkelen van vaardigheden in nauwe aansluiting op de beroepspraktijk".

Aan hogescholen kunnen zowel bacheloropleidingen als associate degree-programma's gevolgd worden. Met ingang van 1 september 2002 zijn alle initiële hoger beroepsopleidingen omgezet in bacheloropleidingen. Sinds de invoering van de bachelormasterstructuur hebben hogescholen ook de mogelijkheid om masteropleidingen aan te bieden. Deze opleidingen worden wettelijk erkend, mits zij zijn geaccrediteerd door de NVAO, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (zie onder **Kwaliteitszorg en accreditatie**). Sommige hogescholen bieden nog altijd voortgezette opleidingen aan. Deze opleidingen zijn na invoering van de bachelor-masterstructuur in hun huidige vorm blijven bestaan tot het moment dat zij worden omgezet in een masteropleiding. Bij de meeste opleidingen heeft deze omzetting al plaatsgevonden. Het gaat hierbij om de voortgezette opleidingen in het kunstonderwijs en in de bouwkunde en om de voortgezette lerarenopleidingen voor speciaal onderwijs en eerstegraads lerarenopleidingen algemene vakken.

Het hoger beroepsonderwijs is ingedeeld in 2 cycli: een bacheloropleiding van 4 jaar (240 ECTS) gevolgd door een masteropleiding van 1 jaar (60 ECTS) of 2 jaar (120 ECTS), afhankelijk van de studierichting. Een mastergraad behaald in het hbo kan toelating geven tot de promotie, de derde cyclus in het hoger onderwijs. De titulatuur in het hoger beroepsonderwijs wordt in 2015 verruimd.

Bacheloropleidingen

De eerste cyclus van het hoger beroepsonderwijs duurt 4 jaar. De opleiding leidt tot de graad van Bachelor of Arts of Bachelor of Science (BA/BSc) of bachelor, aangevuld met de vermelding van het vakgebied waarin de graad is behaald (bijvoorbeeld Bachelor of Economics, Bachelor of Education). Afhankelijk van de studierichting zijn afgestudeerden van bacheloropleidingen in het hoger beroepsonderwijs onder bepaalde voorwaarden nog steeds gerechtigd één van de traditionele Nederlandse titels te voeren, namelijk baccalaureus (bc.). of ingenieur (ing.).

Het onderwijs in de eerste cyclus is verdeeld in een propedeuse (het eerste jaar) gevolgd door een hoofdfase van 3 jaar. Meestal in het derde jaar volgen studenten een verplichte stage van ongeveer 9 maanden om praktijkervaring op te doen. Naar aanleiding daarvan wordt in het vierde jaar een scriptie of afstudeerproject voltooid.

De graad van bachelor is ingeschaald op niveau 6 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 6 / EQF niveau 6).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 6, zie: www.nlqf.nl

Associate degree-programma (AD-programma)

Binnen de eerste cyclus kan nog een korte cyclus worden onderscheiden. Deze opleidingen duren 2 jaar (120 ECTS), maken deel uit van een bacheloropleiding in het hbo en worden afgerond met een Associate Degree. In 2007 werd de Associate Degree (afgekort AD) bij wet ingevoerd. Op dit moment kunnen al bijna 60 AD-programma's gevolgd worden in de studierichtingen gedrag en maatschappij, gezondheidszorg, techniek, economie, landbouw en natuurlijke omgeving en taal en cultuur. In de toekomst worden waarschijnlijk ook AD-programma's aangeboden die leiden tot een onderwijsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs. Na het behalen van een Associate Degree kunnen studenten ervoor kiezen om te werken of om de bijbehorende hbo-bacheloropleiding te volgen: na afronding van een AD-programma kunnen studenten binnen 2 jaar een bachelorgraad behalen.

De Associate Degree is ingeschaald op niveau 5 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF 5 / EQF 5).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 5, zie: www.nlqf.nl

Masteropleidingen

De tweede cyclus van het hoger beroepsonderwijs duurt meestal 1 jaar, maar bij enkele studierichtingen (bijvoorbeeld bij muziekopleidingen) 2 jaar. Deze cyclus leidt tot de graad van Master of Arts of Master of Science (MA/MSc) of master met vermelding van het vakgebied waarin de graad is behaald, bijvoorbeeld Master of Social Work. Tijdens de masteropleiding specialiseert de student zich verder in de uitoefening van een bepaald beroep. Een scriptie of afstudeerproject maakt vaak deel uit van de opleiding, waarbij de nadruk ligt op toegepast onderzoek.

De graad van master is ingeschaald op niveau 7 in het Nederlands kwalificatiekader (NLQF niveau 7 / EQF niveau 7).

Voor een volledige beschrijving van NLQF niveau 7, zie: www.nlqf.nl

Beoordelingssystemen

Er wordt zowel in het voortgezet als in het hoger onderwijs een 10-punten systeem gehanteerd, waarbij een 6 het minimum is om te slagen. De cijfers 1-3 en 9 en 10 worden bijna nooit gegeven.

In cijfers	Omschrijving
10	Uitmuntend
9	Zeer goed
8	Goed
7	Ruim voldoende
6	Voldoende
5	Bijna voldoende
4	Onvoldoende
3	Zeer onvoldoende
2	Slecht
1	Zeer slecht

Hoger onderwijsinstellingen maken gebruik van het *European Credit Transfer System* (ECTS). In dit systeem vertegenwoordigen 60 studiepunten één jaar studie, waarbij 1 studiepunt staat voor 28 uur studie. Een studiejaar bedraagt 42 weken.

Nadere informatie over het ECTS systeem is beschikbaar in de ECTS gebruikershandleiding van de Europese Commissie:

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf.

Bolognaproces

Binnen het Nederlands hoger onderwijs is de invoering van de bachelor-masterstructuur per september 2003 voltooid. Het hoger onderwijs heeft hiermee een structuur gekregen van drie cycli, maar het onderscheid in oriëntatie is blijven bestaan. Ook is binnen het Nederlands hoger onderwijs het *European Credit Transfer System* (ECTS) ingevoerd. Nadere informatie over de implementatie van het bachelor-mastersysteem in Nederland is te vinden op de officiële website van de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHEA): www.ehea.info/country-details.aspx?countryId=34.

Bij de invoering van de bachelor-masterstructuur is de Nederlandse overheid zich bewust geworden van het belang van een accreditatiesysteem als garantie voor de kwaliteit van het onderwijs: in juli 2002 is de Wet op de accreditatie aangenomen. Dit heeft in 2002 geresulteerd in de oprichting van de Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO). De eerste accreditaties werden in 2003 verricht. In 2005 werd besloten de accreditatie van het Nederlandse en het Vlaamse onderwijs samen te laten gaan. Vanaf dat moment werd de NAO de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Deze organisatie is verantwoordelijk voor de accreditatie van de opleidingen in het hoger onderwijs. In Nederland heeft accreditatie de status van overheidserkenning (zie onder **Kwaliteitszorg en accreditatie**).

Kwalificatieraamwerken

Binnen de Europese hoger onderwijsruimte wordt in de laatste paar jaar veel aandacht besteed aan kwalificatieraamwerken. Door onderwijskwalificaties in termen van leeruitkomsten te beschrijven, is een belangrijk doel van dit instrument de mobiliteit van studenten en werkzoekenden te faciliteren alsmede de erkenning van hun kwalificaties te bevorderen. In Nederland zijn momenteel 2 kwalificatieraamwerken in gebruik: het *Nederlands Kwalificatiekader* (NLQF) waarin onderwijskwalificaties in 8 niveaus worden ondergebracht en het *Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs*, waarin het hoger onderwijs wordt beschreven in 3 cycli.

NLQF

Het NLQF is gebaseerd op het overkoepelend Europees kwalificatieraamwerk voor levenslang leren (*European Qualifications Framework for Lifelong Learning* - EQF-LLL). In het overkoepelend EQF-LLL worden geen individuele kwalificaties genoemd, maar de kennis, vaardigheden en competenties die elk van de 8 niveaus vertegenwoordigt. Bij het ontwikkelen van een <u>nationaal</u> kwalificatieraamwerk (in Nederland het NLQF) worden specifieke kwalificaties in één van de 8 niveaus ondergebracht. Deze kwalificaties kunnen worden behaald zowel in het formele voortgezet, hoger en beroepsonderwijs als in het niet-formeel onderwijs en/of volwassenenonderwijs. Nadat een individueel land zijn kwalificaties in een nationaal raamwerk heeft ondergebracht, kan het, na beoordeling, aan het overkoepelende EQF-LLL formeel worden gekoppeld. Dit *referencing process* is een belangrijke stap die het mogelijk maakt om de diverse niveaus van kwalificaties uit

verschillende landen met elkaar te vergelijken. Sinds begin 2012 is het NLQF officieel aan het EQF-LLL gekoppeld en heeft Nederland een Nationaal Coördinatiepunt (NCP), dat verantwoordelijk is voor het inschalen van vooral niet-formele kwalificaties in het NLQF. De officiële naam van het NLQF in het Nederlands is het Nederlands Kwalificatiekader.

Nadere informatie over het NLQF, waaronder een schematisch overzicht van de koppeling van het NLQF aan het EQF, is beschikbaar op de website van het NCP NLQF: www.nlqf.nl

Nederlands kwalificatieraamwerk hoger onderwijs

Het Nederlands kwalificatieraamwerk hoger onderwijs is gebaseerd op het *Overarching Framework for Qualifications of the European Higher Education Area (QF-EHEA)*, ontwikkeld in het kader van het Bologna proces. Dit overkoepelende raamwerk beschrijft de kwalificaties behaald in de 3 <u>hoger</u> onderwijscycli in termen van generieke competenties en leeruitkomsten en (met uitzondering van de derde cyclus) in het aantal ECTS. Het Nederlands kwalificatieraamwerk hoger onderwijs bestaat uit 3 cycli, namelijk de bachelor/master/PhD. Deze 3 cycli corresponderen met de niveaus 6, 7 en 8 van het EQF-LLL. In 2009 is het raamwerk door de verificatiecommissie geëvalueerd en compatibel verklaard met het QF-EHEA. De NVAO is verantwoordelijk voor het toezicht op en het up-to-date houden van het raamwerk.

Nadere informatie over het raamwerk is beschikbaar op de website van de NVAO: http://nvao.com/ngf-nl

Kwaliteitszorg en accreditatie

In Nederland is de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) verantwoordelijk voor de accreditatie van opleidingen. De NVAO is lid van zowel de *European Association* for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) en van het *European Consortium for Accreditation* (ECA).

De organisatie heeft als belangrijkste taak het bewaken van de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen. Zij doet dit op basis van de taken die beschreven staan in de WHW en conform de internationaal gangbare accreditatiepraktijk. De taakomschrijving bestaat onder meer uit het controleren van de kwaliteit van bestaande hoger onderwijsopleidingen en het toetsen van de kwaliteit van nieuwe opleidingen. Hoger onderwijsinstellingen hebben geen accreditatieplicht, maar alleen studenten die zijn ingeschreven voor een geaccrediteerde opleiding kunnen in aanmerking komen voor studiefinanciering en ontvangen een erkende graad. De hoger onderwijsinstelling wijst zelf een visitatiecommissie (VBI) aan die de kwaliteit van de opleiding beoordeelt. De commissie is verplicht om onafhankelijke deskundigen in te schakelen. De VBI baseert zich bij haar oordeel op de criteria die de NVAO heeft vastgesteld voor het accrediteren en toetsen van opleidingen. Op basis van het rapport van de VBI neemt de NVAO een

beslissing over de accreditatie van een opleiding, die een geldigheidsduur heeft van 6 jaar.

Nederland heeft sinds januari 2011 een nieuw accreditatiesysteem. Hoger onderwijsinstellingen kunnen vanaf begin 2011 aan de NVAO vragen om een instellingstoets kwaliteitszorg ter vaststelling van de omvang van de capaciteit van de instelling om de kwaliteit van de door haar aangeboden opleidingen te waarborgen. De door de instellingen aangeboden opleidingen die positief beoordeeld worden, moeten nog altijd geaccrediteerd worden, maar de accreditatieprocedure neemt dan minder tijd in beslag en is niet zo uitgebreid. Een overzicht van geaccrediteerde bachelor- en masteropleidingen is beschikbaar op de website van de NVAO (zie onder **Adressen**).

Naast de NVAO-website, kan ook het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) worden geraadpleegd om na te gaan of een opleiding geaccrediteerd is. Dit register bevat een overzicht van alle geaccrediteerde opleidingen, aangeboden door zowel bekostigde als aangewezen hoger onderwijs-instellingen. Meer informatie is te vinden op de website van DUO, de Dienst Uitvoering Onderwijs (zie onder **Adressen**). Wanneer een bachelor- of masteropleiding niet in CROHO is opgenomen, is de kwaliteit van de opleiding niet gewaarborgd door het Nederlandse kwaliteitszorgsysteem, maar eventueel wel door een buitenlandse accreditatie-organisatie.

Daarnaast heeft Nederland een instrument dat als doel heeft de kwaliteit van de internationalisering van het Nederlandse hoger onderwijs te waarborgen: de Gedragscode Internationale Studenten (*Code of Conduct*). Met ingang van 1 mei 2006 is deze gedragscode in het Nederlands hoger onderwijs in werking getreden. Een instelling die de gedragscode ondertekent, verplicht zich te houden aan de in de gedragscode vastgestelde regels voor 'good practice' met betrekking tot de werving en toelating van en de informatievoorziening en het onderwijsaanbod aan buitenlandse studenten. Een landelijke commissie houdt toezicht op naleving van de eisen die in de gedragscode worden genoemd. Een overzicht van de hoger onderwijsinstellingen die de Gedragscode hebben ondertekend, is te vinden op de website van DUO, die optreedt als registerbeheerder van de Gedragscode (zie onder **Adressen**).

Internationale verdragen

Nederland heeft de Lissabon Conventie in 2002 ondertekend en in 2008 geratificeerd. Daarnaast heeft Nederland een aantal multilaterale overeenkomsten ondertekend, met name op Europees niveau, over de erkenning van studies en kwalificaties. Nederland heeft onder andere met Duitsland en Oostenrijk bilaterale verdragen afgesloten over de erkenning van kwalificaties in het hoger onderwijs.

Adressen

www.nuffic.nl

Website van de Nuffic, de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs, tevens de Nederlandse ENIC/NARIC.

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw

Website van het ministerie van OCW, het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

www.vsnu.nl

Website van de VSNU, de overkoepelende vereniging van universiteiten in Nederland.

www.vereniginghogescholen.nl

Website van de overkoepelende vereniging van hogescholen in Nederland.

www.knaw.nl

Website van de KNAW, de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

www.nwo.nl

Website van de NWO, de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

<u>www.nvao.com</u> **en** <u>https://www.nvao.net/actueel/publicaties/documenten-nederlands-kwalificatieraamwerk-hoger-onderwijs</u>

Websites van de NVAO, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, met onder andere een overzicht van geaccrediteerde opleidingen en informatie over het Nederlandse kwalificatieraamwerk hoger onderwijs.

www.nlqf.nl

Website van het Nationaal Coördinatiepunt voor het Nederlands kwalificatiekader (NLQF).

www.ib-groep.nl/zakelijk/ho/croho/croho.asp en www.internationalstudy.nl

Websites van de Dienst Uitvoering Onderwijs met het CROHO-register en met een overzicht van instellingen die de *Code of Conduct* hebben ondertekend.

www.nuffic.nl/international-students

Website van de Nuffic met gedetailleerde informatie over studeren in Nederland.

www.pieonline.nl

Website van het *Platform for International Education* (PIE) met informatie over de *Institutes for International Education*.

www.s-bb.nl

Website van SBB, de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven.

http://nlnrp.nl/certificaatsupplement.html

Website van het *National Reference Point* voor informatie over beroepsonderwijs, inclusief Certificaatsupplementen.

Diploma Supplement

De invoering van het Diploma Supplement (DS) is in Nederland in 2005 bij wet geregeld. In 2014 zal het merendeel van alle studenten bij het afsluitend diploma de Europese versie van het Diploma Supplement ontvangen.

Nadere informatie over het Diploma Supplement is beschikbaar op de website van de Europese

Commissie: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1239_en.htm.

Samenstelling dossier

Diploma's van het secundair onderwijs bestaan uit een getuigschrift, vakkenoverzicht en een cijferlijst.

Diploma's van het hoger onderwijs zijn ook meer bladig: een getuigschrift waarmee de graad en/of titel wordt verleend, een cijferlijst waarop de resultaten van de examens zijn vermeld en eventueel een apart vakkenoverzicht.

Lijst hoger onderwijsinstellingen

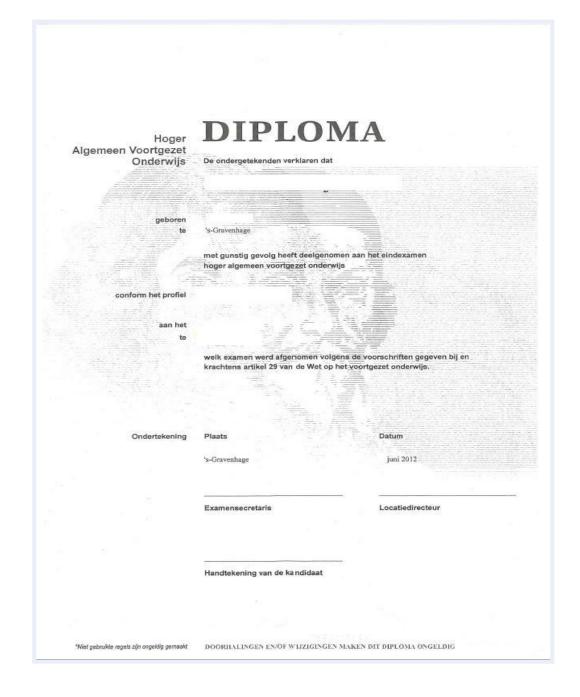
www.vsnu.nl

Website van de VSNU met een overzicht van universiteiten in Nederland.

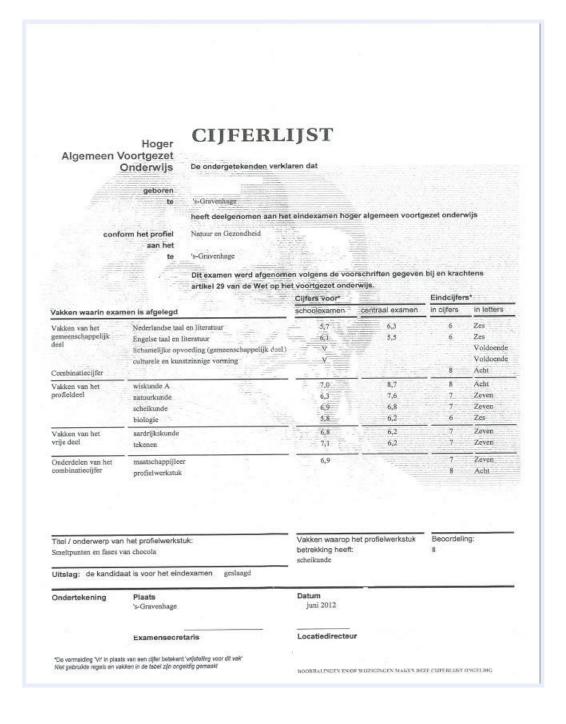
www.vereniginghogescholen.nl

Website van de Vereniging Hogescholen met een overzicht van alle hogescholen.

Havo-diploma

Havo-diploma - cijferlijst

Vwo-diploma

DIPLOMA

Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs

De ondergetekenden verklaren dat

geboren 12 januari

te Helmond,

met gunstig gevolg heeft deelgenomen aan het eindexamen

Atheneum

conform het profiel Economie en maatschappij

en het profiel 1) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

aan Twents Carmelcollege, locatie Lyceumstraat

te Oldenzaal

welk examen werd afgenomen volgens de voorschriften gegeven bij en krachtens artikel 29 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Plaats Oldenzaal

Datum 25 juni 2002

De secretaris van het eindexamen:

De directeur:

B.G.H. Arends

B.A. Kokhuis

Handtekening van de kandida

Doorhalingen en/of wijzigingen maken dit diploma ongeldig. 1) Niet gebruikte regels zijn ongeldig gemaakt.

Vwo-diploma - cijferlijst

CIJFERLIJST

VOORBEREIDEND WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS

De ondergetekenden verklaren dat

geboren 12 januari te Helmond,

heeft deelgenomen aan het examen Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs conform

het profiel Economie en maatschappij

aan het Twents Carmel College, locatie Lyceumstraat

Dit examen werd afgenomen volgens de voorschriften gegeven bij en krachtens artikel 29 van de Wet op het voortgezet onderwijs. De kandidaat heeft examens afgelegd in de onderstaande vakken en heeft de daarachter vermelde cijfers behaald.

	cijfers voor		eindcijfers	
vakken waarin examen is afgelegd	school- examen	centraal examen	in cijfers	in letter
vakken van het gemeenschappelijk deel	and the second	a water to		
Nederlandse taal	6,7	7,1	7	zeven
2. Franse taal 1	6		6	zes
3. Duitse taal 1	6		6	zes
4. Engelse taal	6,4	7,2	7	zeven
5. geschiedenis 1	7		7	zeven
algemene natuurwetenschappen	7		7	zeven
7. maatschappijleer	7	1	7	zeven
8. lichamelijke opvoeding 1				voldoende
9. letterkunde	7		7	zeven
10. culturele en kunstzinnige vorming 1				goed
vakken van het profieldeel		0 - 1 - 1 - 1		He sales
11. geschiedenis	7,3	7,8	8	acht
12. aardrijkskunde	7,2	6,4	7	zeven
13. wiskunde A1,2	6,2	5,1	6	zes
14. economie 1,2	5,8	6,8	6	zes
15. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	xxxx	xxxx	xxxx	XXXX
16. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
vakken van het vrije deel	A STATE OF LINE	477		
17. management en organisatie	6,9	7,7	7	zeven
18. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
titel / onderwerp van profielwerkstuk: De Betuweroute: top of flop? vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft: aardrijkskunde			beoordeling: goed	

Datum 25 juni 2002

De secretaris van het eindexamen:

De directeur:

B.G.H. Arends

B.A. Kokhuis

Doorhalingen en/of wijzigingen maken deze cijferlijst ongeldig. Niet gebruikte regels en vakken in de tabel zijn ongeldig gemaakt. De vermelding "Vr" in plaats van een cijfer betekent "vrijstelling voor dit vak".

Diploma bacheloropleiding - universiteit

Onderwijssysteem Nederland

Bacheloropleiding - universiteit (cijferlijst)

pleiding xamendoel loofdrichting xamendatum udicium	: Taal- en cultuurstudies : Bachelor : Amerikanistiek : 19-04-2006 : Geslaagd			
Resultaten:				
Cursus	Naam	Datum	Resultaat	
200200712	MODERNE KUNST IN DE VERENIGDE STATEN	04-02-2003	6,3	7,5
200200333	ETNISCHE LITERATUREN EN CULTUREN IN DE VS: AFRO-AMERIKAANSE LITERATUUR EN CULTUUR	01-04-2003	7,3	7,5
200200319	BASISCURSUS KUNSTHISTORISCH ONDERZOEK	17-06-2003	9,0	7,5
200200186	KENNIS, LETTEREN EN MAATSCHAPPIJ I; DE LETTEREN ALS WETENSCHAPPEN	30-06-2003	6,0	7,5
200200794	MANIFESTING BLACKNESS: THE CULTURAL POLITICS OF THE BLACK ARTS MOVEMENT, 1965-1975	15-07-2003	7,3	7,5
200200336	DE CONSTRUCTIE VAN EEN NATIONALE IDENTITEIT: AMERIKAANSE LITERATUUR EN CULTUUR TOT 1900	20-11-2003	7,5	7,5
200200548	AMERIKA IN WORDING: AMERIKAANS GESCHIEDENIS EN CULTUUR TOT 1900	12-12-2003	6,5	7,5
200300321	OP ZOEK NAAR AMERIKA. INLEIDING IN DE AMERIKANISTIEK.	24-02-2004	7,0	7,5
200300297	NEW JEWISH AMERICAN FICTION IN THE CONTEXT OF MULTICULTURALISM	02-03-2004	8,0	7,5
200300716	CONSUMERS AND/OR CITIZENS - AMERICAN WOMEN 1860 - 1920	29-04-2004	7,0	7,5
200201023	INDIVIDUEEL ONDERDEEL GES	02-07-2004	7,0	7,5
200300290	INTERDISCIPLINAIRE BENADERINGEN TOT DE AMERIKAANSE CULTUUR: AMERIKAANSE CULTUUR IN DE JAREN 60	02-07-2004	7,0	7,5
200300823	TAALVERWERVING 1 SPAANS	28-02-2005	VR	7,5
200400673	TAALVERWERVING 2 SPAANS	28-02-2005	VR	7,5
200200755	EINDWERKSTUK BA ENGELS	15-03-2006	8,0	7,5
Totaal aantal stu	diepunten			112,5
Examenkandidate	verkreeg op grond van haar vooropleidi	ng een forfaitaire	vrijstelling van 75 E	CTS.

Diploma masteropleiding - universiteit

Internationaal diplomasupplement masteropleiding universiteit (pagina 1)

UTRECHT UNIVERSITY

INTERNATIONAL DIPLOMA SUPPLEMENT MASTER

The purpose of this international diploma supplement is to provide additional information about university education in the Netherlands in general and academic programmes of Utrecht University alumni in particular. It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is given. General information about primary, secondary and higher education in the Netherlands and information about Utrecht University is added.

THE HOLDER OF THIS QUALIFICATION

Family name(s):	(%)		
Given names(s):			
Date and place of birth:			
Student Identification Number:			

QUALIFICATION RELATED INFORMATION

Kind of qualification: Master of Arts (MA)

Name of the institution administering studies

Utrecht University, the Netherlands

Name of qualification as it is listed in the Utrecht University Record of Studies

Name of the programme

(academic/research/educational master)

Language of instruction

Dutch or English

Official duration of the programme

The official duration of the programme is 1.0 years. The programme yields 60 ECTS. (1 ECTS = 28 study hours)

Access requirements to the master programme

Holders of a Dutch bachelor diploma or a legalised and verified equivalence of this diploma with adequate knowledge of the English language have direct admission to Master

programmes.

Depending upon the master programme chosen, certain subjects in bachelor programme are mandatory (additional exams might be required).

Internationaal diplomasupplement masteropleiding universiteit (pagina 2)

Universiteit Utrecht

Access to further study

A Utrecht University master degree makes a student eligible for a subject related PhD.

Accreditation by right through the Netherlands-Flemish Accreditation Organisation (NVAO)

PROGRAMME AND RESULTS INFORMATION

Individual programme results

The following list specifies the programme the student has attended, including the grades and ECTS credits the student obtained. For a further explanation of the grades used by Utrecht University, please refer to appendix 2.

PROGRAMME:

0263125 Courses and seminars	date	grade	ECTS
IMMIGRATION AND ETHNICITY IN THE UNITED STATES: AMERICAN STUDIES RESEARCH SEMINARATION AND ETHNICITY IN THE UNITED	01-02-2005	7.5	15.0
STATE INTRODUCTION TO AMERICAN STUDIES: THEORIES OF AMERICAN CULTURE	08-02-2005	7.5	7.5
University New Hampshire Arts since WWI	06-03-2006	7.0	10.0
University New Hampshire Foreign relations of the US	06-03-2006	7.3	10.0
University New Hampshire Read Modern American History	06-03-2006	7.8	10.0
DIRECTED READING/DIRECTED RESEARCH TUTORIAL	13-04-2006	7.0	7.5

Internationaal diplomasupplement masteropleiding universiteit (pagina 3)

SUPPLEMENT CERTIFICATION

By the Examination Board

Signature:

chair

Date: 30 June 2006

Official stamp or seal:

APPENDIX:

- 1. Utrecht University
- 2. The Education System in the Netherlands

- Further information
 Utrecht University
 PO Box 80125
 3584 CS Utrecht (The Netherlands) web site:

- Ministry of Education, Culture and Sciences
 NUFFIC:

 (=Netherlands organization for international cooperation in higher education)
 VSNU (= association of universities in the Netherlands)

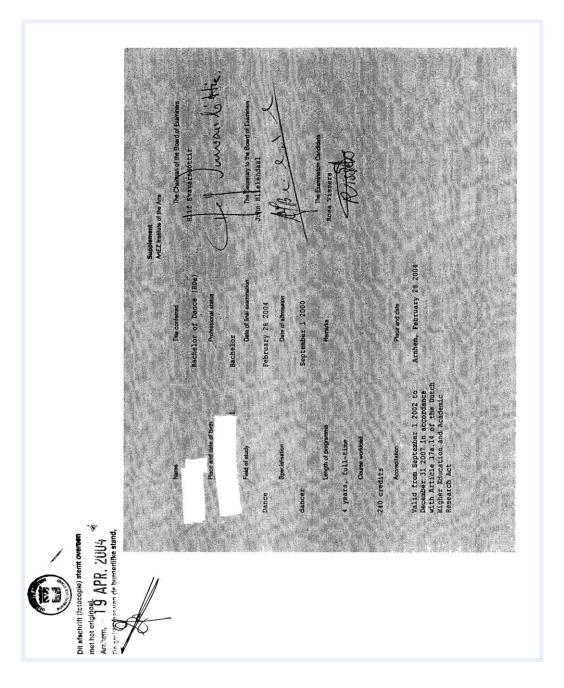
www.uu.nl

secretary

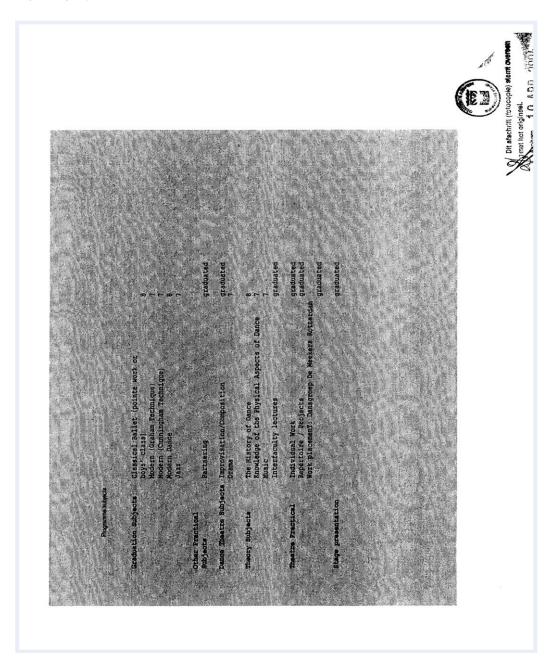
www.minocw.nl www.nuffic.nl

www.vsnu.nl

Diploma bacheloropleiding - hogeschool

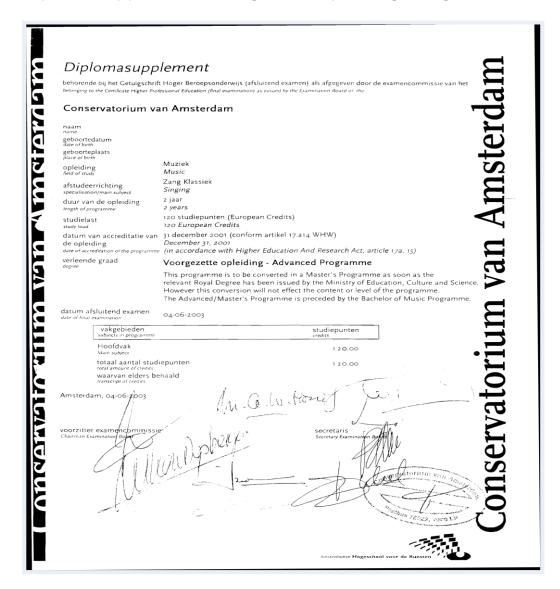
Bacheloropleiding – hogeschool (vakkenoverzicht en cijferlijst)

Diploma voortgezette opleiding - hogeschool

Diplomasupplement voortgezette opleiding - hogeschool

Diploma masteropleiding - hogeschool

Getuigschrift Hoger Beroepsonderwijs Certificate of Higher Professional Education

De examencommissie van de hbo-masteropleiding Conservatorium van Amsterdam The Examination Board of the Master's programme Conservatorium van Amsterdam verklaart dat declares that

geboren born

met goed gevolg heeft afgelegd het afsluitend examen van de opleiding has passed the final examination of the programme

Master

afstudeerrichting specialization

Piano

De studielast van de opleiding bedraagt 120 studiepunten (European Credits). The study load of the programme is 120 European Credits.

De geëxamineerde is gerechtigd tot het voeren van de graad The examinee has been awarded the degree

Master of Music

Het bijbehorende diplomasupplement bevat de examenonderdelen. The accompanying diploma supplement lists the subjects on which the examinee was examined.

Amsterdam, 22 september 2011

Namens de examencommissie Examination Board

geëxamineerde examinee

De opleiding is geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie. The programme is accredited by the Accreditation Organization of the Netherlands and Flanders.

De opleiding wordt verzorgd door de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en is geregistreerd in het Centraal Register Opleidingen Hoget Onderwijs. The programme is offered by the Amsterdam School of the Arts and is listed in the Central Register of Higher Education Study Programmes.